

Internetconsultatie Contouren Klimaatplan 2024 en INEK (Integraal Nederlands Energie en Klimaatplan)

Sluitingsdatum: vrijdag 12-01-2024 Ministerie EZK¹

Vraag 1 van 3: De contourenbrief doet een voorstel voor de contouren van het nieuwe Klimaatplan. Wat vindt u van deze contouren? Welke onderdelen verdienen extra aandacht en welke onderdelen ontbreken?

Bij het onderdeel hernieuwbare energie wordt onvoldoende ingegaan op de negatieve effecten van biomassaverbranding op klimaat en biodiversiteit. Ook wordt voorbijgegaan aan de controversialiteit van definiering van biomassaverbranding als "hernieuwbare energie". Daarnaast ontbreken de negatieve effecten van transportbiobrandstoffen als hernieuwbare energie (bijmenging van transportbiobrandstoffen in fossiele transportbrandstoffen) op klimaat, milieu (lucht-, water- en bodemkwaliteit) en biodiversiteit.

Biomassaverbranding voor energieopwekking betreft het verbranden van hout. Deze biomassaverbranding leidt tot een verergering van de klimaatverandering en heeft verstrekkende negatieve gevolgen voor, en onomkeerbaar verlies van biodiversiteit. De nog ontbrekende bezwaren tegen biomassaverbranding zijn als volgt:

1. CO₂-uitstoot hoger dan van kolen

De CO₂-uitstoot van biomassaverbranding per opgewekte hoeveelheid energie is hoger dan die van kolenverbranding. De uitgestoten CO₂ is door aanplant van nieuw bos (of bosregeneratie) pas na 50 tot 100 jaar weer vastgelegd. Dit in geval er ook daadwerkelijk bosaanplant of bosregeneratie plaatsvindt. In de VS is geen herplantplicht, terwijl het grootste deel van de huidige import van houtpellets voor bijstook in de Nederlandse kolencentrales nu uit het zuid-oosten van de VS komt.

Biomassaverbranding zorgt voor een verhoging van de CO₂ in de atmosfeer (zgn CO₂-schuld), terwijl de CO₂-concentratie in de atmosfeer juist sterk verlaagd dient te worden. Daarom kan biomassaverbranding niet worden gedefinieerd als hernieuwbare energie.

2. Houtwinning via kaalkap

Houtwinning voor de import van houtpellets voor de Nederlandse kolencentrales vindt grotendeels plaats via systematische industriële kaalkap in de Baltische Staten (houtpelletproducent Graanul Invest) en het zuid-oosten van de VS (houtpelletproducent Enviva), naast Scandinavië en andere EU lidstaten. Deze kaalkap is desastreus voor milieu en

1

<https://www.internetconsultatie.nl/zoeken/resultaat?Trefwoorden=klimaatplan%202024&TrefwoordenSearchScope=TitelEnTekst>
Contouren Klimaatplan 2024 en INEK

Het klimaatbeleid heeft veel invloed op het dagelijks leven van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Iedereen denkt na over hoe het klimaatbeleid hun levens, bedrijven en dienstverlening zal beïnvloeden, met kansen en zorgen. Het kabinet werkt aan het Klimaatplan 2024. Dit plan bevat de belangrijkste thema's van het klimaatbeleid voor de komende tien jaar. Denk aan onderwerp en als emissiereductie, hernieuwbare energie, energiebesparing, wetenschappelijke inzichten, technologische ontwikkelingen, mondiale ontwikkelingen en de impact op de samenleving en economie.

Status: Actief - Sluitingsdatum: vrijdag 12-01-2024 Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

<https://www.internetconsultatie.nl/contourenklimaatplan/reageren>

Hieronder staan één of meer vragen die horen bij de consultatie. U kunt uw reactie geven in de ruimte onder de vraag. Daarnaast is het mogelijk om een document aan uw reactie toe te voegen, bijvoorbeeld als u achtergrondinformatie wilt bijvoegen. Neem geen persoonsgegevens op in uw reactie of het document dat u toevoegt aan uw reactie.

biodiversiteit.

3. Verslechtering van de luchtkwaliteit

Houtverbranding veroorzaakt onder meer uitstoot van (ultra)fijn stof en stikstofoxiden. Voor de uitstoot van (ultra)fijn-stof bestaan geen filters noch normen. De uitstoot ervan heeft zeer schadelijke impact op de gezondheid van de mens.

Met de stop op SDE-subsidies voor nieuwe biomassacentrales voor laagtemperatuur-warmte (warmtebronnen voor warmtenetten en kassen) dd 22 april 2022² heeft het kabinet een duidelijke eerste stap gezet met het stoppen van stimulering van biomassaverbranding voor energieopwekking. In het verlengde hiervan dient ook de beleidsmatige en financiële stimulering van biomassaverbranding voor hogetemperatuur-warmte, voor bijstook in kolencentrales en voor BECCS te worden gestopt. Ingezet dient te worden op échte hernieuwbare energie (wind, zon, bodemwarmte), energiebesparing, hoogwaardige toepassing van hout (CO₂-vastlegging) en bosbescherming en -uitbreiding.

Geen opschaling negatieve CO₂-emissies via BECCS

Het energiebedrijf RWE is met een milieu-effectrapportage gestart voor de vergunningsaanvragen voor de ombouw van de kolencentrales Amer (2.5 miljoen ton biomassa/jaar³) en Eemshaven (6 miljoen ton biomassa/ jaar⁴) naar BECCS (100% biomassaverbranding met CO₂-afvang en opslag). Deze BECCS dienen als voorbeeld van negatieve CO₂-emissies. Dit terwijl BECCS als klimaatmaatregel een onbewezen techniek betreft, duur is, energie voor CO₂-afvang en -opslag vereist en leidt tot meer CO₂ uitstoot in plaats van minder. Bovendien wordt de industrie gestimuleerd door te gaan met 'business as usual' en niet aangezet (met deze 'klimaatmaatregel') om op andere en meer duurzame wijze te produceren (circulair en inzet op energiebesparing). Daarnaast is BECCS desastreus voor bossen en biodiversiteit. Met de jaarlijkse benodigde 8.5 miljoen ton hout voor de twee BECCS van RWE, zou het Nederlandse bos in 4 jaar tijd zijn kaalgekap.⁵ Over de grote bezwaren tegen BECCS zijn vele wetenschappelijke studies uitgebracht (zie diverse overzichten^{6 7 8}). Deze zeer kritische wetenschappelijke studies zijn ten onrechte achterwege gelaten en dienen expliciet te worden betrokken bij het opstellen van het Klimaatplan 2024.

Vraag 2 van 3: Welke aandachtspunten heeft u binnen de voorgestelde onderdelen van het nieuwe Klimaatplan?

² <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/04/22/onmiddellijke-subsidiestop-voor-laagwaardige-warmte-uit-biogrondstoffen>

³ <https://comiteschonelucht.nl/rwe-start-controversieel-vergunningenproces-voor-biomassa-met-beccs-amercentrale/>

⁴ <https://comiteschonelucht.nl/zienswijze-mbt-tot-het-vast-te-stellen-advies-voor-de-notitie-reikwijdte-en-detailniveau-nrd-voor-het-mer-beccus-in-de-amercentrale/>

⁵ <https://www.leefmilieu.nl/ombouw-rwe-kolencentrales-BECCS>

⁶ <https://comiteschonelucht.nl/averechtere-klimaatoplossing-en-valse-belofte-beccs/>

⁷ <https://easac.eu/media-room/press-releases/details/look-before-you-leap-european-science-academies-caution-against-subsidies-for-bioenergy-with-carbon-capture-and-storage-beccs>

⁸ Verklaring van 87 wetenschappers en economen over BECCS met bosbiomassa:

<https://comiteschonelucht.nl/broeikasgasverwijdering-verklaring-van-wetenschappers-en-economen/>

Aandachtspunten zijn het stoppen van biomassaverbranding en het inzetten op hoogwaardige inzet van hout en op bosbescherming en -uitbreiding. Zie ook antwoord op vraag 1.

Vraag 3 van 3: Welke aandachtspunten en onderdelen mist u in de **concept update INEK** die volgens u meegenomen zouden moeten worden in de definitieve update?

Gemist wordt het **voldoen aan de herziening van de rapportageverplichting vanuit de REDIII en de LULUCF**. Het definitieve INEK dient te voldoen aan de rapportageverplichting over biomassa die is opgelegd door recente herzieningen van de EU-richtlijn hernieuwbare energie (RED III) en de verordening inzake landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw (LULUCF). Deze vereisten zullen in december 2023 van kracht worden en zullen dus een wettelijke verplichting zijn voor de definitieve NECP van juni 2024. De nationale rapportage over biomassa dient voldoende en duidelijke gegevens en analyses te bevatten. Hierbij dienen expliciet te worden opgenomen de verwachte negatieve effecten van houtverbranding voor energieopwekking, op zowel bossen en biodiversiteit in de landen van herkomst (winningsgebieden: onder meer Nederland zelf, Scandinavië, Baltische staten, Roemenië, Polen en diverse andere landen, en voor het grootste deel de Verenigde Staten), als op het koolstofreservoir (vermindering koolstofopslag). Daarbij dient ook de jaarlijks benodigde hoeveelheid van 8.5 miljoen ton houtpellets voor de twee BECCS (Eemshaven en Amercentrale) die energiebedrijf RWE in Nederland wil realiseren, te worden betrokken. Om een nauwkeurige aanpak en efficiënte tijdsbesteding voor herziening te garanderen, diende deze informatie daarom reeds te zijn opgenomen in het ontwerp NECP dat eind juni 2023 is verschenen en bij de Europese Commissie is ingediend. In de brief dd 10 juni 2023 (zie bijlage) aan minister Jetten (met copy aan de Commissie EZK) is hier uitgebreid aan gerefereerd.

Daarnaast dient de update te worden verbeterd op basis van het **recente commentaar van de Europese Commissie (dd 18 december 2023)** mbt de ingediende concept NECPs: *“De Commissie roept de lidstaten op om hun nationale energie- en klimaatplannen te verbeteren om de collectieve verwezenlijking van de EU-doelstellingen voor 2030 te garanderen.”* Zie: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6622 .

Het specifieke commentaar van de Europese Commissie op de Nederlandse concept NECP is hier te vinden: https://commission.europa.eu/publications/commission-recommendation-assessment-swd-and-factsheet-draft-updated-national-energy-and-climate_en en hier: https://commission.europa.eu/system/files/2023-12/SWD_Assessment_draft_updated_NECP_Netherlands.pdf .

Over de negatieve effecten van de (steeds hoger wordende) bijmenging van transportbiobrandstoffen bij voertuig- en vliegtuigbrandstoffen als zogenaamde ‘klimaatmaatregel’ bestaan veel rapportages. Korthedshalve hierbij een verwijzing naar twee publicaties hierover:

- <https://oxfambelgie.be/biobrandstoffen-een-vals-alternatief-met-zware-gevolgen> .
- https://www.transportenvironment.org/wp-content/uploads/2023/05/Cerulogy_Fat-of-the-land_May_23.pdf

Bijlage: Brief aan minister R. Jetten en de Nederlandse NECP-coördinator (dd 12 juni 2023)

over het voldoen aan vereisten mbt de rapportage over inzet biomassa tbv duurzame energie in het concept Nationaal Energie en Klimaatplan (dd 30 juni 2023). Met copy aan Commissie EZK.

Aan: Minister R. Jetten en de Nederlandse NECP-coördinator
CC: Leden Commissie Economische Zaken en Klimaat, en dhr M. Crevecoeur, ministerie Economische Zaken en Klimaat
Datum: 12 juni 2023
Betreft: Voldoen aan vereisten mbt rapportage over inzet biomassa tbv duurzame energie in concept Nationaal Energie en Klimaatplan
Van: Comité Schone Lucht en Leefmilieu

Geachte minister Jetten en Nederlandse NECP-coördinator,

Comité Schone Lucht en Leefmilieu benaderen u over het concept Nationaal Energie- en Klimaatplan (NECP) voor Nederland dat ingediend dient te worden bij de Europese Commissie (deadline 30 juni 2023). Het gaat hierbij om de rapportage over de inzet van biomassa voor duurzame energie.

Voldoende en duidelijke gegevens en analyses biomassa

We doen een beroep op u om ervoor te zorgen dat de nationale rapportage over biomassa voldoende en duidelijke gegevens en analyses bevat om de verwachte effecten van houtverbranding voor energieopwekking op de bossen van de winningsgebieden (onder meer Nederland zelf, de Baltische staten en de Verenigde Staten) en op de koolstofput (opslag) van de winningsgebieden, nauwkeurig weer te geven.

Herziening rapportageverplichting vanuit REDIII

We adviseren u met name aan om te voldoen aan de rapportageverplichting over biomassa die is opgelegd door recente herzieningen van de EU-richtlijn hernieuwbare energie (RED III) en de verordening inzake landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw (LULUCF). Deze vereisten zullen in december 2023 van kracht worden en zullen dus een wettelijke verplichting zijn voor de definitieve NECP van juni 2024. Om een nauwkeurige aanpak en efficiënte tijdsbesteding voor herziening te garanderen, moet deze informatie daarom worden opgenomen in de ontwerp-NECP die eind juni 2023 moet verschijnen en bij de Europese Commissie dient te worden ingediend.

Vereisten

De vereisten onder de REDIII zijn als onderstaand (zie de referentie naar de bijgevoegde juridische tekst in REDIII):

Artikel 29.7b van RED III:

7b. Als onderdeel van hun definitieve bijgewerkte nationale energie- en klimaatplan dat uiterlijk op 30 juni 2024 moet worden ingediend overeenkomstig artikel 14, lid 2, van Verordening (EU) 2018/, nemen de lidstaten het volgende op:

- a) een beoordeling van het binnenlandse aanbod van bosbiomassa dat beschikbaar is voor energiedoeleinden in 2021-2030 overeenkomstig de criteria van artikel 29;

- (b) een beoordeling van de verenigbaarheid van het verwachte energieverbruik van bosbiomassa met de doelstellingen en begrotingen van de lidstaten voor 2026-2030 zoals gedefinieerd onder [verwijzing toevoegen naar onlangs gewijzigde LULUCF-verordening]; en
- (c) een beschrijving van de nationale maatregelen en beleidsmaatregelen die verenigbaar zijn met die doelstellingen en budgetten.

Rapportageverplichting vanuit de LULUCF

De herziene LULUCF vereist rapportage van bosbiomassa om een beoordeling te geven van de bron en de impact op de LULUCF-put en een duidelijke uitleg over hoe de "no-debit"-regel kan worden bereikt waarbij de koolstof-emissies niet hoger zullen zijn dan de maximaal toegestane verwijderingen gebaseerd op basis van de referentieperiode.

Analyse NECP's 2020 mbt biomassa door Trinomics

Deze strengere rapportagevereisten zijn ingevoerd naar aanleiding van kritiek van de Europese Commissie op de rapportage over biomassa in de NECP's van 2020. Er is een gedetailleerde analyse van Trinomics (in opdracht van FERN; zie ook bijlage 1)⁹ van de opmerkingen van de Commissie voor elk land beschikbaar, evenals een korte samenvatting (zie ook bijlage 2)¹⁰ in combinatie met een grafische weergave van het gebruik van biomassa op landniveau en de koolstof flux van de landsector.¹¹

Tekortkomingen rapportage 2020

Samenvattend bracht de beoordeling van de Europese Commissie met name de volgende tekortkomingen aan het licht:

- Gebrek aan details over het verwachte traject van het gebruik van biomassa, welke soorten biomassa momenteel worden gebruikt en in de toekomst zullen worden gebruikt, en waar die biomassa vandaan zal komen.
- Onvoldoende analyse van hoe meer houtkap voor biomassa de koolstofputten zal beïnvloeden en het vermogen van de lidstaten zal verminderen om de LULUCF-doelstellingen voor meer koolstofopslag op het land te halen. Hoewel sommige lidstaten in 2019 aangaven dat hun LULUCF-put mogelijk zou afnemen als gevolg van de oogst, blijkt uit recente nationale gegevens dat de bodemput al afneemt in de meeste EU-landen, en dat sommige landen hun koolstofputten in bossen en/of land helemaal kwijt zijn. Het oogsten van biomassa lijkt bij dit verlies mede-oorzaak te zijn.¹²
- Gebrek aan details over hoe het gebruik van biomassa de biodiversiteit beïnvloedt.
- Gebrek aan analyse van hoe het gebruik van biomassa de luchtkwaliteit beïnvloedt.

Aangezien de meeste lidstaten het gebruik van biomassa lijken te vergroten, is het van vitaal belang dat de NECP's volledig evalueren op welke wijze meer biomassa oogsten en

⁹ https://www.fern.org/fileadmin/uploads/fern/Documents/2021/Fern_-_Biomass_in_NECPs_-_Final_report.pdf

¹⁰ <https://forestdefenders.eu/wp-content/uploads/2023/06/NECP-biomass-use-and-land-sink-data-for-EU-MS-2022.pdf>

¹¹ Ook zijn de volgende tekortkomingen vastgesteld:

- De projectie voor toekomstige duurzame energieopwekking is niet uitgesplitst naar technologie.
- Er is geen prognose voor de inzet van biomassa bij verwarming.
- Er wordt slechts beperkte informatie verstrekt over het aanbod van biomassa.

¹² <https://forestdefenders.eu/wp-content/uploads/2022/11/PFPI-Burning-up-the-carbon-sink-Nov-7-2022.pdf>

verbranden het vermogen van lidstaten om hun doelstellingen op het gebied van klimaat, biodiversiteit en luchtkwaliteit te bereiken, zal beïnvloeden.

Met belangstelling kijken wij uit naar uw reactie.
Graag ontvangen wij een ontvangstbevestiging van deze brief.

Met vriendelijke groet

Fenna Swart, voorzitter Comité Schone Lucht
Maarten Visschers, Leefmilieu

Bijlagen

1. Commentaar Europese Commissie op NECP Nederland 2019 op onderdeel biomassa
Rapport Trinomics ([https://www.fern.org/fileadmin/uploads/fern/Documents/2021/Fern -
Biomass in NECs - Final report.pdf](https://www.fern.org/fileadmin/uploads/fern/Documents/2021/Fern-_Biomass_in_NECs_-_Final_report.pdf) , pagina 25-28)

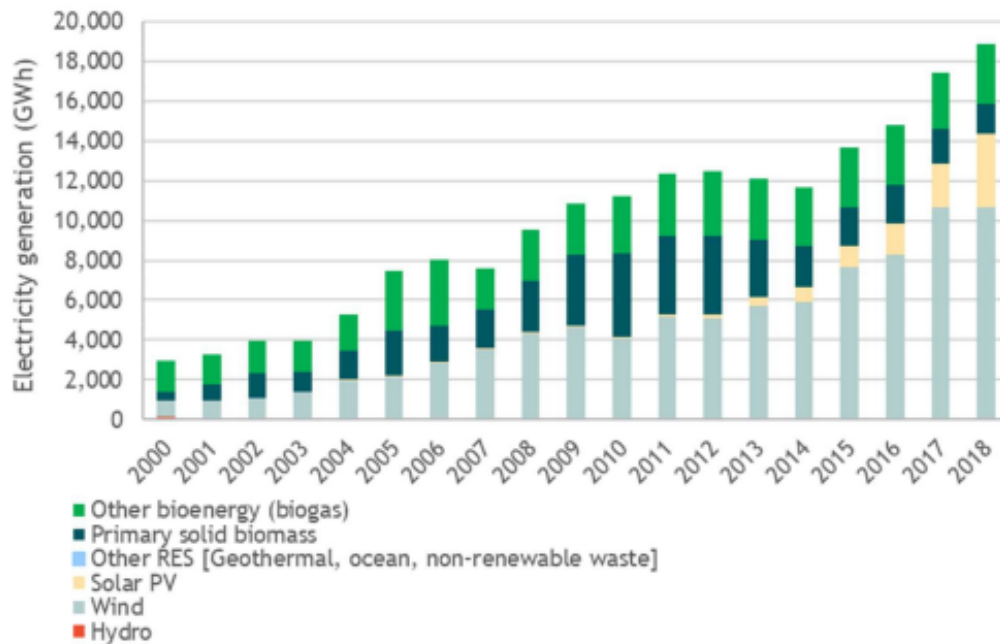
17 Country: Netherlands

17.1 Biomass deployment trajectory

17.1.1 Demand for biomass

The historical renewable energy mix of the Netherlands consists of primarily wind power, renewable waste, and bioenergy. The share of solid biomass increased significantly up to 2010, followed by a constant decrease up to 2018. The shares of other bioenergy (liquid biofuels, biogases and renewable waste) on the other hand, increased up to 2005 and they fluctuated slightly over the next years up to 2018.

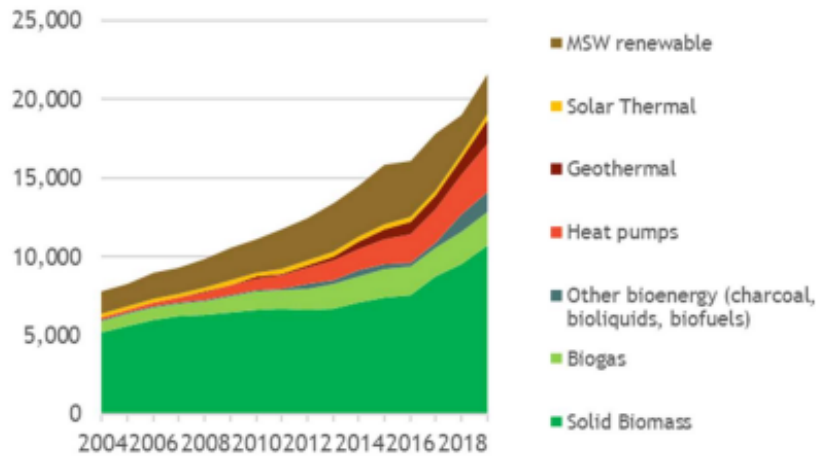
Figure 17-1 Historical renewable energy mix for electricity generation in the Netherlands (2000-2018)

Source: Own analysis based on Eurostat energy balances

With regard to the heating generation, an increase in renewable generation is recorded which was mainly based on solid biomass. Biogas, heat pumps and MSW renewables contributed also significantly to the total renewable energy mix.

Figure 17-2 Historical renewable energy mix for heat generation in the Netherlands (2004-2018) (GWh)

Source: Own elaboration based on Eurostat SHARES 2019

Estimates in the NECP show that the renewable production will slightly change with the implementation of the additional measures compared to the trajectory including only existing measures. Further, no detailed disaggregation between renewable sources is provided, with the exception of wind energy, as indicated in Table 17-1. No projections regarding the share of biomass for heating purposes is provided.

Table 17-1 Netherlands’s ambitions for electricity generation in 2030

Renewable sources	Electricity generation (2030)
Offshore wind energy	49 TWh
Renewable on land (>15 kW)	35 TWh
Other renewable options (incl. CO2-free adjustable capacity)	Not quantified
Total	84 TWh

Source: NECP

17.1.2 Supply of biomass

Limited information is provided in the NECP report regarding the supply of biomass. The importance of the biomass for reaching the sustainability goals of the country and that only renewable biomass should be used towards that aim are highlighted. In terms of biofuel sources, it is mentioned that waste products and residual waste are mainly used, and the projections estimate that the increased amount of biofuels in the future will come from renewable residual waste (including cascading), while no food and livestock fodder will be used above the 2020 levels.

17.2 Biomass policies and measures

17.2.1 Current policies

The only policy mentioned in the NECP report on bioenergy is the Renewable Energy Directive (RED), which was launched in 2009, which has a sustainability framework applied to biofuel used for transport.

17.2.2 Planned policies

The planned policies that are expected to enhance the use of bioenergy are:

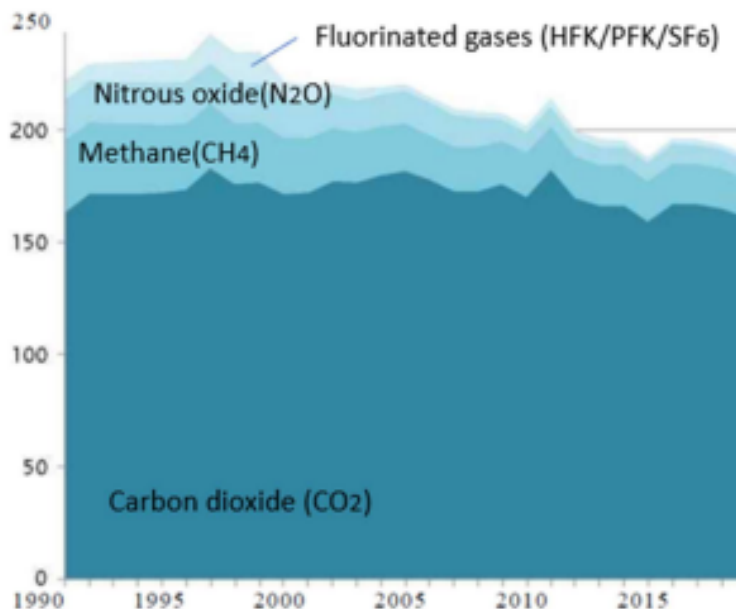
- Sustainable Energy Production Incentive Scheme-SDE++ (extension of SDE+): the scheme will provide grants for renewable energy projects up to 2025. Among others, it aims to the increase of production and use of sustainable advanced biofuels and renewable synthetic fuels.
- Developing a new framework for sustainable biomass: implementation of sustainability criteria to be applied in all biomass and all applications.
- Developing a roadmap to increase the domestic supply of sustainable biomass.

17.3 Impacts of planned policies and measures

17.3.1 Historic impacts

After 1996, GHG emissions were constantly decreasing, with a peak occurring in 2010 (due to a cold winter). In 2018, the total emissions reached 189 mtCO₂eq, which represent a decrease of 15% compared to the 1990 figures. The decrease can be attributed among other to the phase out of coal and to increase of renewable sources for electricity generation.

Figure 17-3 Historical GHG emissions in the Netherlands excluding LULUCF (MtCO₂eq)

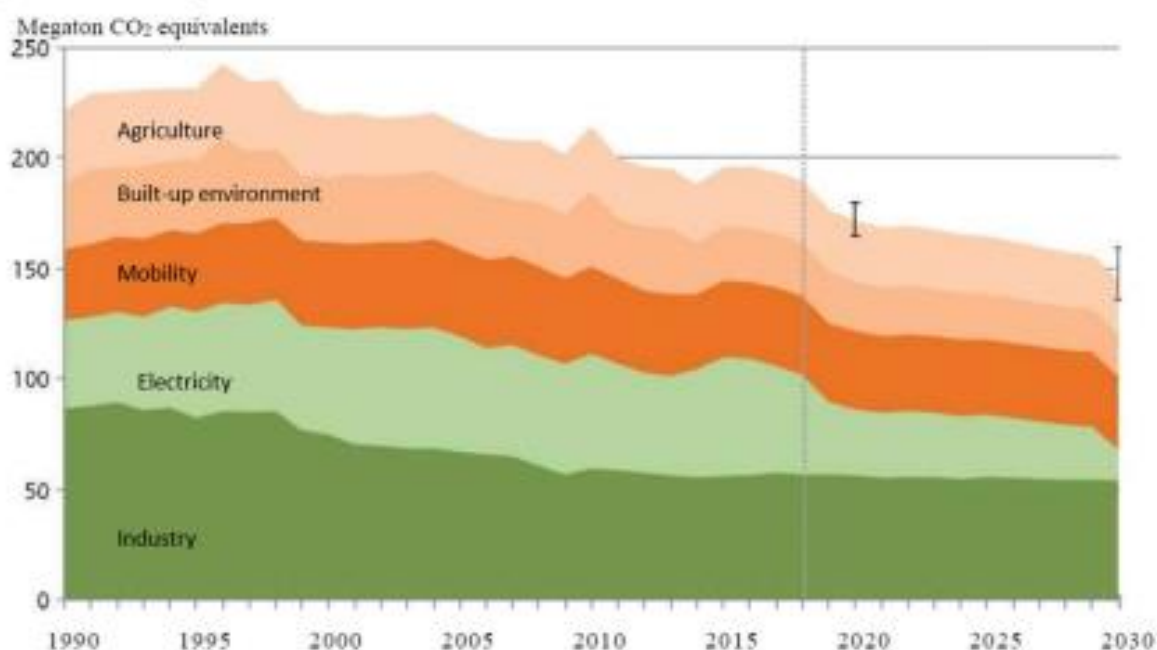
Source: NECP

17.3.2 Estimated future impacts

As mentioned in section 17.1.1, the impacts of the additional measures will not create a big difference in the results relative to existing measures. The renewable energy mix will see no significant difference under the additional measures' scenario. The projections suggest that by 2030 the share of renewables in the energy mix will reach 25% (without the implementation of the Climate Agreement).

Figure 17-4 provides the estimates of the GHG emissions under the scenario including existing measures. In the 2020-2030 period, overall emissions are expected to fall by 26 MtCO₂eq, which leads to a decrease of 35% in 2030 compared to 1990. The electricity sector is expected to contribute significantly to this trend, due to the increase of the renewable electricity production. The built environment will see the biggest decrease in emissions due to energy-savings measures. Further, agriculture and mobility will save 2 MtCO₂eq respectively between 2020 and 2030, while industry's emissions will remain relatively stable during the same period.

Figure 17-4 Historical and projected GHG emissions disaggregated by sector considering the existing measures up to 2030 excluding LULUCF

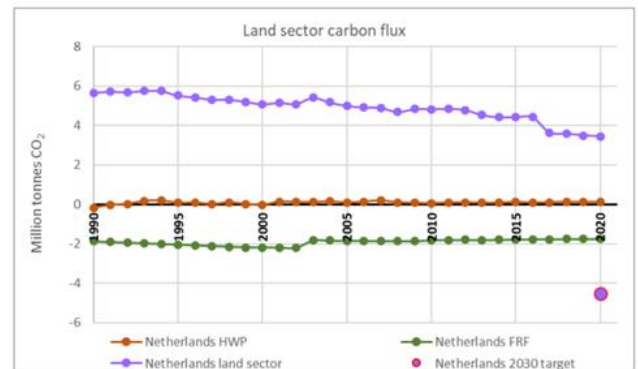
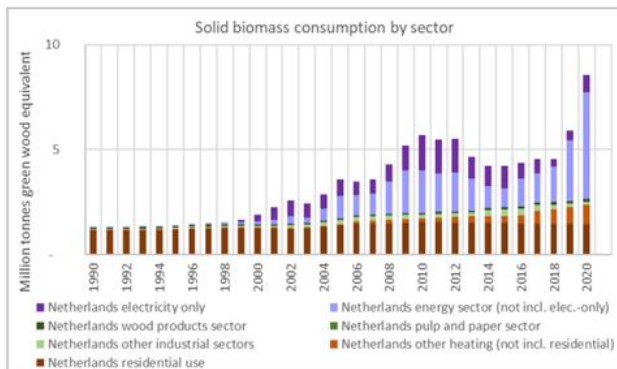
Source: NECP

2. Biomassaconsumptie of -productie (gegevens van Eurostat), Nederland.

<https://forestdefenders.eu/wp-content/uploads/2023/06/NECP-biomass-use-and-land-sink-data-for-EU-MS-2022.pdf>

Koolstofstroom in de landsector (UNFCCC-gegevens) en evaluaties door de Europese Commissie van bepalingen inzake biomassa in nationale energie- en klimaatplannen van landen. Opmerking: de gegevens over landopslag zijn zoals gerapporteerd aan de UNFCCC in

2022. De updates voor 2023 zijn [hier](#)¹³ beschikbaar.

Netherlands: The draft NECP does not explain how the use of (domestic) biomass and forestry raw materials will impact direct and indirect land use change and sink capacity.... The trajectories on biomass supply, the estimated trajectories for sectoral shares of renewable energy and the estimated trajectories by renewable energy technology are still to be provided... Furthermore, there is no inclusion of trajectories of bioenergy demand, their disaggregation between heat, electricity and transport, and on biomass supply, by feedstocks and origin and trajectories for forest biomass, an assessment of its source and impact on the LULUCF sink.

¹³ <https://forestdefenders.eu/wp-content/uploads/2023/06/UNFCCC-EU-land-sector-data-2023-cf-FRLs-and-targets.pdf>